

„Mým cílem je udržet Soudcovskou unii jednotnou a respektovanou – zvnějšku i zevnitř.“

Říká v novoročním rozhovoru **Daniela Zemanová**, opětovně zvolená prezidentka Soudcovské unie ČR.

Jak plánuje nové tříleté období činnosti Republikové rady Soudcovské unie ČR?

1. Máte za sebou úspěšnou volbu prezidentky Soudcovské unie. Co vám osobně rok 2017 přinesl?

Minulý rok byl pro mě doslova přeplněný různými událostmi, takže mi proletěl životem tak rychle, že jsem neměla čas na bilancování toho, co přinesl a co vzal. První polovina roku 2017 byla z hlediska činnosti Soudcovské unie poznamenána blížícími se volbami do Poslanecké sněmovny, což v praxi znamená, že se rozhoduje o přijetí posledních zákonů, které stávající Sněmovna může projednat. To je spojeno se snahou předkladatelů legislativní proces urychlit i tam, kde to není namístě. Pozornost Soudcovské unie a tím pádem i moje byla soustředěna na důležité zákony týkající se činnosti soudů – zákon o znalcích, novela zákona o soudech a soudcích zavádějící automatický generátor. Jsem ráda, že žádný z nich nebyl přijat v předkládané podobě, protože by to přineslo mnohem více problémů než pozitivních účinků. Není příliš povzbuzující vynakládat energii na to, něčemu zabránit, ale v případě těchto zákonů jsem si jistá, že to bylo nezbytné a správné. Od léta jsem se již věnovala intenzivně přípravě Shromáždění delegátů. A po něm plánování nového tříletého období činnosti Republikové rady SU.

2. Jak jste prožívala svou druhou volbu? V čem se lišila od té první? Jak jste vnímala atmosféru volebního shromáždění.

Pro mě bylo mnohem těžší se rozhodnout kandidovat podruhé. Je to asi přirozené, protože už víte, co ta funkce a činnost s ní spojená obnáší. A je jiné se ve volbách ucházet o funkci poprvé, nebo ji obhajovat. V tom byl rozdíl pro mě. Technicky byl rozdíl i v průběhu volby, změnili jsme volební řád a volilo se nově první den shromáždění, ne až ten druhý. Považuji to za dobrou a příjemnou změnu. Každá

volba s sebou nese napětí a naplněná či nenaplněná očekávání – tak to má při volbách být a bylo tomu tak i na našem volebním shromáždění. Vnímám to jako důkaz zájmu členů o činnost unie, s tím je přirozeně spojený i zájem o to, kdo bude stát ve vedení. Soudcovská unie je jediným subjektem v justici, jehož vedení se volí, věřím, že dáváme jasný signál, že i v tomto prostředí mohou volby proběhnout v konkurenčním prostředí a přesto důstojně.

3. Jak se dnes s odstupem času díváte na uplynulé volební období, kdy jste stála v čele Soudcovské unie?

Začalo velmi dobře – ukončením sporů o platy soudců. Věřila jsem, že tím končí napětí mezi soudní, výkonnou a zákonodárnou mocí a budeme moci jednat o důležitých změnách, které soudnictví potřebuje. Ale nepodařilo se nám vést odbornou diskusi s Ministerstvem spravedlnosti. Žádnému ze zástupců justice. Takže jsme strávili mnoho času pokusy o věcnou komunikaci a následně tím, že jsme se snažili zabránit přijetí výstupů, které podle nás byly velmi problematické. To je frustrující, není to náš plán a cíl. Prosazujeme záměry, které podle našeho přesvědčení zlepší činnost soudů, a tím i postavení a ochranu účastníků řízení. Jsme připraveni je přednést, vyslechnout protiargumenty a hledat nejlepší řešení, včetně různých kompromisů. Ale v předchozím období taková diskuse neprobíhala. To zásadně ovlivnilo všechny záměry a zákony ohledně justice, které byly nebo nebyly schváleny.

4. Jakým směrem povedete Soudcovskou unii v novém volebním období? Jakou Soudcovskou unii chcete předat svému nástupci?

Konkrétní cíle budou popsány v programovém prohlášení Republikové rady SU, které bude přijato a zveřejněno na konci ledna. Za zásadní úkol

Soudcovské unie považují zvyšování důvěry společnosti v soudnictví. To je nikdy nekončící, ale důležitý úkol. Jako podstatnou úlohu unie chápou i zprostředkovávání komunikace mezi veřejností, zástupci soudů a ostatních státních mocí. Mým cílem je udržet unii jednotnou a respektovanou – zvnějšku i zevnitř.

5. Jaké máte konkrétní cíle pro tento rok?

Chceme veřejnosti i výkonné a zákonodárné moci předložit náš záměr zřízení institutu emeritního soudce. Měl by přinést vyřešení letitých problémů vyvolaných dlouhodobou nepřítomností soudce, zrychlit soudní řízení. Budeme jednat o zákonné úpravě přípravy a výběru soudců. A pečlivě sledovat a připomínkovat přípravu nových procesních kodexů – ty jsou zásadní pro vedení soudního řízení, které má být pro účastníky rychlé a přehledné. Je také nezbytné dosáhnout zlepšení odměňování odborných pomocných pracovníků soudu.

6. Jaké máte pro období do dalšího Shromáždění Soudcovské unie naplánované konkrétní kroky, jednání apod., prostřednictvím kterých chcete dosáhnout cílů, které jste nyní popsala?

Všechny uvedené cíle jsou zcela závislé na přístupu Ministerstva spravedlnosti. Takže s ním budeme jednat, využívat všech příležitostí k vysvětlení našich postojů a neustále zdůrazňovat, že nebojujeme za sebe – všechny naše aktivity vedou ke zvýšení a zlepšení ochrany práv účastníků řízení. To nejsou žádné fráze, u každého z našich záměrů je jednoduché pojmenovat přínosy pro účastníky.

7. Jak jste si je rozdělila s viceprezidenty? Co každého viceprezidenta čeká za práci?

Role viceprezidentů vzrůstá každým rokem, bez nich se prezident nemůže obejít. Každý z mých současných viceprezidentů se věnuje jinému odvětví práva – František Kučera civilnímu, Petr Černý trestnímu. To zčásti určuje jejich zaměření, v těchto oblastech budou úzce spolupracovat s odbornými kolegiemi, s ministerstvem i zástupci médií. Oba mě zastupují v případě potřeby v obecných otázkách týkajících se justice nebo Soudcovské unie. A to je jen činnost navenek. Jsou mými partnery při rozhodování o nejrůznějších otázkách, jsou spoluodpovědní za směřování a činnost unie v tomto období. K tomu musí

zvládat svoji práci a povinnosti vůči svým blízkým. Velmi si vážím jejich poctivého přístupu a odvahy, se kterou do toho se mnou šli.

8. Jak hodnotíte práci Kolegií SU? Jak budete spolupracovat?

Odborná kolegia byla v předchozím období novinkou a osvědčila se. S velkým potěšením kvituji, že vznikají další nová – sociální a trestní. Jsou provedeny SU velkou oporou. Složitost jednotlivých oborů se prohlubuje a bez odborných kolegií bychom nebyli schopni sledovat dané úseky, jejich problémy, navrhnout řešení nebo připomínkovat legislativní návrhy. Spolupráce probíhá zcela bez problémů – kolegium si buď samo určuje, čemu se bude věnovat, nebo ho o vypracování stanoviska či připomínky požádá vedení unie.

9. Jak chcete dosáhnout rozšíření členské základny zejména o mladé soudce? Čím by je SU měla oslovovat, být pro ně zajímavá?

Rozšiřování členské základny je pro mě důležité téma. A také velmi složité. Členy SU jsou soudci, kteří se činností pro ni věnují ve svém volném čase, bez nároku na jakoukoliv odměnu. A přitom činnost soudce jim sama o sobě bere obrovské množství času. Můžeme je tedy zaujmout pouze tím, že činnost SU budou považovat za smysluplnou a důležitou. A budou jí věřit. Chceme pro ně zlepšit informování o tom, čím se unie zabývá. K tomu chceme inovovat naše webové stránky a také vstoupit na sociální síť. Snažím se navštěvovat jednotlivé sekce a při těchto rozhovorech nacházet další možné motivace pro nové členy.

10. Jak postupujete ve spolupráci s ostatními profesními uniemi a komorami? Jaké konkrétní kroky můžeme očekávat?

Naše spolupráce je stále důležitější, máme mnoho společných problémů, všichni si uvědomujeme čím dál víc, že je lépe a důvěryhodněji společností vysvětlíme společně – a to nám pomůže prosadit i dobré řešení. Považuji za důležitou dohodu o spolupráci v rámci Jednoty Českých právníků. Je z mého pohledu dobře koncipovaná, není to jen o vzájemné podpoře „právníci versus zbytek světa“. Zavazujeme se v ní například k dodržování společných etických pravidel. Naším záměrem pro

spolupráci s ostatními právníckými profesemi je vyšší prostupnost právníckých povolání. To vyžaduje shodnout se na určitých společných předpokladech pro vstup do jednotlivých profesí a nutně to souvisí s odpovědností přiznat si vzájemně nedostatky i provinění jednotlivců.

11. Veřejnost se seznámila s věcným záměrem nového civilního soudního řízení. Jak konkrétně bude SU vstupovat do jeho přípravy?

Civilní procesní řád je spolu s trestním procesním kodexem pro soudy zcela zásadní předpis. Je to „kuchařka“, podle které se vede soudní jednání a činí veškeré úkony. Takže logicky budeme usilovat o to, aby výsledná podoba byla co nejlepším podkladem pro vedení řízení pro dlouhé roky dopředu. Toho lze dosáhnout pouze po poctivé odborné diskusi, ve které předkladatel zákona zajistí shromáždění co nejširšího okruhu názorů a jejich uvážlivého posouzení. Naprostou nezbytností je dodržení všech fází legislativního procesu. Nezpochybňujeme názor ministra spravedlnosti, že soudci nemají psát zákony. Ale zcela jistě je nutné zajistit ve vhodných fázích prostor pro připomínky od toho, kdo bude se zákonem pracovat a má s vedením soudního řízení ty největší zkušenosti. Budeme se tedy snažit domluvit s ministerstvem na postupném připomínkování výchozích tezí, abychom mohli hned na počátku upozornit na problematrické body, a věřím, že se na tom dohodneme. Pro nikoho by nebylo přínosem, pokud bychom na samém konci legislativního procesu uplatňovali zásadní připomínky, které zpochybňují celou koncepci kodexu nebo některé jeho části.

12. Jaký postoj zaujme SU ke změnám přípravných MS ohledně justičních čekatelů a asistentů soudců?

Budeme dále jednat s Ministerstvem spravedlnosti o přijetí zákonné úpravy. Každá jiná možnost je špatná, není zárukou jak stability úpravy těchto zásadních otázek, ale i toho, že její obsah byl dostatečně zvážen. To, kdo se stane soudcem, je pro činnost soudnictví naprosto určující.

13. Co vám osobně přinesla účast v kárném senátě? Změnila vám pohled na justici?

Byla to pro mě velmi důležitá zkušenost. Nezměnil se mi pohled na justici, ale určitě rozšířil. Poznala

jsem mnoho zajímavých situací a detailů v práci soudce, seznámila jsem se blíže a z jiného pohledu s činností předsedů soudů. V souhrnu mi tyto zkušenosti potvrdily mé pevné přesvědčení, že „všechno je o lidech“. U některých případů jsem si byla jistá, že vzniku problematrické situace mohl zabránit předseda soudu – včasným pohovorem se soudcem, úpravou rozvrhu práce atd. A jinde bylo zřejmé, že obviněný soudce se jím nikdy neměl stát, protože například nemá sebemenší schopnost sebereflexe. V každém případě jsem si uvědomila, že ani sebelíp fungující kárné řízení nemůže napravit chyby, které se stanou při výběru soudce. Cenou za nedůsledný nebo nesprávný výběr soudce jsou stovky špatně odsouzených věcí, to znamená ztráta důvěry stovek, možná tisíců účastníků řízení. Jsem přesvědčená, že naše soudnictví nemá zásadní problém s úpravou kárného řízení, mnohem problematičtější je výběr soudců a soudních funkcionářů. Soudcovská unie na to poukazuje již mnoho let.

14. Vyjádřila jste se také ve svém projevu na Shromáždění delegátů SU, že nerada slyšíte, že justici čekají těžké časy. Co čeká justici a SU v nejbližším období?

Dovolím si to upřesnit – nemám ráda obecné a nekonkrétní hrozby, odkazy na „těžké časy“, bez uvedení, co tím je myšleno. To vyvolává pocit ohrožení, aniž by bylo jasné, co ve skutečnosti hrozí a jak se tomu lze bránit. A dlouhodobý pocit takového ohrožení podvědomě vede k náklonnosti k nabídce rychlých a snadných řešení. Je ale realitou, že pro mnohé osoby znamená nezávislé soudnictví nebezpečí a hrozbu postihu vůči nim. Proto je lákavým cílem ovládnutí. Tomu bude soudní moc čelit vždy. Je jen otázkou, jaké kontrolní vazby stát nastaví a jak jsou v praxi účinné. A čím nestabilnější politické prostředí, tím vyšší jsou snahy o paralyzování či ovládnutí soudní moci. Úkolem Soudcovské unie je upozorňovat na tyto snahy, srozumitelně je pojmenovávat a vysvětlovat společnosti. Aby si každý člověk uměl představit, jak procesy probíhající v soudnictví ovlivňují i jeho život. Ve chvíli, kdy bude zásah do chodu soudů cítit jako zásah do vlastních práv, můžeme počítat s jeho podporou. Považuji za velkou výzvu se k tomuto stavu alespoň přiblížit.

Ve spolupráci s redakční radou časopisu připravila Marie Novotná